

بسمه تعالی
معاونت آموزش
دفتر طرح و برنامه های درسی

استاندارد آموزش شغل

عنوان آموزش شغل خورجین باف

گروه شغلی صنایع دستی (بافت)

کد ملی آموزش شغل

۷-۵۴/۵۸/۱/۱

تاریخ تدوین استاندارد: ۹۰/۸/۲۲

تا تاریخ ۹۳/۸/۲۲

مدت اعتبار استاندارد: از تاریخ ۹۰/۸/۲۲

نظارت بر تدوین محتوا و تصویب : دفتر طرح و برنامه های درسی

کد ملی شناسایی آموزش شغل : ۷-۵۴/۵۸/۱/۱

اعضاء کمیسیون تخصصی برنامه ریزی درسی رشته صنایع دستی (بافت)
- سهیلا عبدلی کارشناس ارشد صنایع دستی
- بهشته نصیری راد کارشناس صنایع دستی و کارشناس ارشد مرمت آثار تاریخی

حوزه های حرفه ای و تخصصی همکار برای تدوین استاندارد آموزش شغل :
- اداره کل فنی و حرفه ای استان خوزستان

فرآیند اصلاح و بازنگری :

-
-

آدرس دفتر طرح و برنامه های درسی

تهران - خیابان آزادی ، خیابان خوش شمالی ، نبش خیابان نصرت ، ساختمان شماره ۲ ، سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور ، پلاک

۲۵۹

تلفن ۹ - ۶۶۵۶۹۹۰۰

دورنگار ۶۶۹۴۴۱۱۷

آدرس الکترونیکی : Barnamehdarci @ yahoo.com

تهیه کنندگان استاندارد شغل *

ردیف	نام و نام خانوادگی	آخرین مدرک تحصیلی	رشته تحصیلی	شغل و سمت	سابقه کار مرتبط	آدرس ، تلفن و ایمیل
۱	ناهید عطائیان	کارشناسی علوم تربیتی	مدیریت آموزشی	مربی	۱۰ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ۰۹۱۶۶۱۰۰۵۹۹ ایمیل : dihan_33@yahoo.com آدرس : اهواز کوی ملت ، خ ۱۹ اقبال پلاک ۲۳
۲	ندا شیخ الاسلامی	فوق لیسانس	عکاسی	استاد دانشگاه	۷ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : 09386001915
۳	فریده دیلمی	کارشناس فنی	صنایع دستی	مربی	۵ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ۰۹۱۶۶۰۵۴۰۲۹ ایمیل :
۴	زهرا بهمنیار	فوق لیسانس	نقاشی	انیماتور	۵ سال	تلفن ثابت : تلفن همراه : ۰۹۱۲۶۳۹۸۷۱۵ ایمیل :
۵	پروانه ترکی نژاد	لیسانس	علوم تربیتی	کارشناس پژوهش	۱۵ سال	تلفن ثابت : ۰۶۱۱-۲۲۹۰۱۲۹ تلفن همراه : ۰۹۱۶۶۱۱۷۸۵۰ آدرس : اهواز-سپیدار-بلوار فنی و حرفه ای -اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خوزستان-واحد پژوهش و برنامه ریزی
۶	زینب پرچمی	لیسانس	ادبیات فارسی	مسئول پژوهش	۱۵ سال	تلفن ثابت : ۰۶۱۱-۲۲۹۰۱۲۹ تلفن همراه : ۰۹۱۶۳۰۰۹۵۲۹ آدرس : اهواز-سپیدار-بلوار فنی و حرفه ای -اداره کل آموزش فنی و حرفه ای خوزستان-واحد پژوهش و برنامه ریزی ایمیل: pajooresh@khztvto.co

تعاریف :

استاندارد شغل :

مشخصات شایستگی ها و توانمندی های مورد نیاز برای عملکرد موثر در محیط کار را گویند در بعضی از موارد استاندارد حرفه ای نیز گفته می شود.

استاندارد آموزش :

نقشه ی یادگیری برای رسیدن به شایستگی های موجود در استاندارد شغل .

نام یک شغل :

به مجموعه ای از وظایف و توانمندی های خاص که از یک شخص در سطح مورد نظر انتظار می رود اطلاق می شود .

شرح شغل :

بیانیه ای شامل مهم ترین عناصر یک شغل از قبیل جایگاه یا عنوان شغل ، کارها ارتباط شغل با مشاغل دیگر در یک حوزه شغلی ، مسئولیت ها ، شرایط کاری و استاندارد عملکرد مورد نیاز شغل .

طول دوره آموزش :

حداقل زمان و جلسات مورد نیاز برای رسیدن به یک استاندارد آموزشی .

ویژگی کارآموز ورودی :

حداقل شایستگی ها و توانایی هایی که از یک کارآموز در هنگام ورود به دوره آموزش انتظار می رود .

کارورزی:

کارورزی صرفاً در مشاغلی است که بعد از آموزش نظری یا همگام با آن آموزش عملی به صورت محدود یا با ماکت صورت می گیرد و ضرورت دارد که در آن مشاغل خاص محیط واقعی برای مدتی تعریف شده تجربه شود. (مانند آموزش یک شایستگی که فرد در محل آموزش به صورت تئوریک با استفاده از عکس می آموزد و ضرورت دارد مدتی در یک مکان واقعی آموزش عملی ببیند و شامل بسیاری از مشاغل نمی گردد.)

ارزشیابی :

فرآیند جمع آوری شواهد و قضاوت در مورد آنکه یک شایستگی بدست آمده است یا خیر ، که شامل سه بخش عملی ، کتبی عملی و اخلاق حرفه ای خواهد بود .

صلاحیت حرفه ای مریبان :

حداقل توانمندی های آموزشی و حرفه ای که از مریبان دوره آموزش استاندارد انتظار می رود .

شایستگی :

توانایی انجام کار در محیط ها و شرایط گوناگون به طور موثر و کارا برابر استاندارد .

دانش :

حداقل مجموعه ای از معلومات نظری و توانمندی های ذهنی لازم برای رسیدن به یک شایستگی یا توانایی . که می تواند شامل علوم پایه (ریاضی ، فیزیک ، شیمی ، زیست شناسی) ، تکنولوژی و زبان فنی باشد .

مهارت :

حداقل هماهنگی بین ذهن و جسم برای رسیدن به یک توانمندی یا شایستگی . معمولاً به مهارت های عملی ارجاع می شود .

نگرش :

مجموعه ای از رفتارهای عاطفی که برای شایستگی در یک کار مورد نیاز است و شامل مهارت های غیر فنی و اخلاق حرفه ای می باشد .

ایمنی :

مواردی است که عدم یا انجام ندادن صحیح آن موجب بروز حوادث و خطرات در محیط کار می شود .

توجهات زیست محیطی :

ملاحظات است که در هر شغل باید رعایت و عمل شود که کمترین آسیب به محیط زیست وارد گردد.

نام استاندارد آموزش شغل^۱ :	
خورجین باف	
شرح استاندارد آموزش شغل:	
خورجین بافی یکی از مشاغل مربوط به صنایع دستی است که شایستگی هایی از قبیل آماده سازی پشم، رنگرزی پشم، چله کشی خورجین، بافت خورجین و تکمیل و تزئین خورجین را در بر میگیرد و با مشاغل قالی باف، رنگرز در ارتباط است.	
ویژگی های کارآموز ورودی :	
حداقل میزان تحصیلات : پایان دوره راهنمایی حداقل توانایی جسمی و ذهنی : سلامت کامل جسمانی و روانی مهارت های پیش نیاز : ندارد	
طول دوره آموزش :	
طول دوره آموزش	: ۱۷۵ ساعت
- زمان آموزش نظری	: ۴۴ ساعت
- زمان آموزش عملی	: ۱۳۱ ساعت
- زمان کارورزی	: - ساعت
- زمان پروژه	: - ساعت
بودجه بندی ارزشیابی (به درصد)	
- کتبی :	۲۵%
- عملی :	۶۵%
- اخلاق حرفه ای :	۱۰%
صلاحیت های حرفه ای مربیان :	
لیسانس فرش یا صنایع دستی با یک سال سابقه کار مرتبط فوق دیپلم فرش یا صنایع دستی با دو سال سابقه کار مرتبط دیپلم با پنج سال سابقه کار مرتبط	

*** تعریف دقیق استاندارد (اصطلاحی) :**

خورجین باف اصطلاحاً به فردی اطلاق می شود که قادر به بافت انواع خورجین باشد.

*** اصطلاح انگلیسی استاندارد (و اصطلاحات مشابه جهانی) :**

Saddle bag

(اصطلاح آذربایجان و ترکیه) Khorjun

*** مهم ترین استانداردها و رشته های مرتبط با این استاندارد :**

گلیم باف درجه ۲و۱

قالی باف درجه ۲و۱

گبه باف

*** جایگاه استاندارد شغلی از جهت آسیب شناسی و سطح سختی کار :**

الف : جزو مشاغل عادی و کم آسیب طبق سند و مرجع

ب : جزو مشاغل نسبتاً سخت طبق سند و مرجع

ج : جزو مشاغل سخت و زیان آور طبق سند و مرجع

د : نیاز به استعلام از وزارت کار

استاندارد آموزش شغل^۲

- کارها^۳

ردیف	عناوین
۱	آماده سازی پشم
۲	رنگرزی پشم
۳	چله کشی خورجین
۴	بافت خورجین
۵	تکمیل و تزئین خورجین

^۱. Occupational / Competency Standard

^۳. Competency / task

استاندارد آموزش
- برگه‌ی تحلیل آموزش

	زمان آموزش			عنوان : - آماده سازی پشم
	جمع	عملی	نظری	
	۲۷	۲۱	۶	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- قیچی مخصوص پشم چینی - تشت بزرگ - بند لباس خشک کنی - چوب شانه - پره - میخ بزرگ یا میله محکم - دو ستون برای تاب دادن نخ - چله (با دو ستون دار قالبی) منابع: - جزوه خورجین بافی			۱	دانش : - انواع پشم (بهاره، پاییزه و قسمتهای مختلف بدن حیوان) و ویژگیهای آن - روش های پشم چینی (قیچی دستی، ماشین های برقی) - نحوه آماده سازی پشم (شستشو ، خشک کردن پشم و حلاجی پشم) - روش های پشم ریزی (چپ تاب Z - راست تاب S)
				مهارت : - پشم چینی - شستن و خشک کردن پشم - حلاجی کردن پشم (باز کردن پشم) - پشم ریزی (ریسیدن و تاییدن پشم) - کلاف کردن نخ (گوله کردن , تهیهء مرغک) - ضخیم کردن نخ چله
		۲		نگرش : - دقت در فرآیند آماده سازی پشم
		۱		ایمنی و بهداشت : - استفاده از دستکش و ماسک درحین چیدن پشم
		۳		توجهات زیست محیطی : -
		۵		
		۵		
		۵		

	زمان آموزش			عنوان : - رنگرزی پشم
	جمع	عملی	نظری	
	۴۸	۳۶	۱۲	
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- رنگ های طبیعی مانند (پوست انار، رناس) - نمک - زاج سفید - دیگ بزرگ برای جوشاندن - وسیله گرما دهنده (مانند اجاق گاز) - کفگیر بزرگ - پیمانه - تشت بزرگ - ترازو - منابع: جزوه خورجین بافی				دانش : - انواع رنگ های طبیعی: گیاهی(روناس، حنا، نیل، اسپرک و...) حیوانی(قرمزدانه) معدنی(املاح آهن) - انواع روش های رنگرزی طبیعی - انواع مواد تثبیت کننده یا دندانه ها قبل و بعد از رنگرزی (زاج سفید، زاج سبز، جوهر مازو، قلع، کروم، سولفات مس و ...)
			۷	
			۱	
			۴	
				مهارت : - انتخاب مواد مناسب جهت رنگرزی - دندانه کردن پشم - اندازه گیری مواد مناسب دندانه کردن جهت بدست آوردن رنگ دلخواه - رنگرزی پشم - ثابت کردن رنگ
		۴		
		۴		
		۸		
		۱۰		
		۱۰		
	نگرش : - دقت در یکنواختی رنگرزی پشم - صرفه جویی در مصرف مواد رنگزای طبیعی			
	ایمنی و بهداشت : - استفاده از ماسک و دستکش در هنگام رنگرزی			
	توجهات زیست محیطی : - استفاده از فاضلاب صنعتی جهت پساب			

	زمان آموزش			عنوان: - چله کشی خورجین	
	نظری	عملی	جمع		
	۹	۲۳	۳۲		
تجهیزات، ابزار، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش، مهارت، نگرش، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط				
- میخ ضخیم و بلند - دو چوب (نیره) - چوب های تیرک عمودی - چوب کوچی (پیز) - چوب پشت کوچی (مهار) یا پشت پیز) - چوب زیر سری کوچی - نخ چله ی محکم شده (تاییده شده (پشمی نازک و ضخیم) - نخ چله ی پنبه ای - لوله مخصوص تیرک های عمودی (فلزی) - پیچ و مهره - سوزن لحاف دوزی _منابع: جزوه خورجین بافی	۴	۱	۲	۲	دانش: - انواع دار: افقی عمودی (ثابت، تبریزی، گردان) - انواع قطعات مناسب نصب دارها (سردار، زیردار، تیرک های عمودی، کوچی، زیر سری کجی، مهار (پشت پیزی) گرد چوب و) - انواع نخ چله (پشمی و پنبه ای، نازک و ضخیم) - انواع چله کشی (فارسی، ترکی) مهارت: - نصب دار (افقی و عمودی) - چله کشی (ترکی و فارسی)
					نگرش: - صرفه جویی در مصرف مواد
					ایمنی و بهداشت: - استفاده از ماسک و دستکش در حین کار
					توجهات زیست محیطی: - عدم استفاده از شاخه های ترو زنده چوب درختان

	زمان آموزش			عنوان : - بافت خورجین
	نظری	عملی	جمع	
	۱۰	۲۸	۳۸	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- دفتین یا دفه				دانش :
- قلاب و چاقو		۴		-انواع بافت(گره دار،بدون گره)
-کلاف پود های رنگی		۱		-انواع شیرازه یاکناره پیچی (متصل،منفصل)
- قیچی مخصوص قیچی کاری		۲		-انواع شیوه های مورد استفاده در بافت خورجین:
- نخ چله				چرخان(گنات،گره دار«گندلی بافت»، بدون گره«شالی»،
- منابع:				پیچ باف دورنگ، جا دکمه «چاک دار عمودی»، پود نما
جزوه خورجین بافی		۱		- انواع بافت منطبق بر ساختار خورجین
		۱		-انواع شیوه قیچی کاری بافت خورجین
		۱		- روش پائین کشی خورجین
				مهارت :
		۲		- انتخاب شیوه بافت خورجین
		۴		- تیرازه بافی یا کناره پیچی (متصل، منفصل)
		۱		-طراحی ساختار بافت خورجین
		۱۵		- بافت خورجین(گنات، جادکمه، شالی(ساده بافی))
		۲		- قیچی کاری در طول بافت
		۲		- بافت گره دار خورجین
		۲		- جدا کردن خورجین از دار
				نگرش :
				- صرفه جویی در مصرف نخ چله وپود
				ایمنی و بهداشت :
				- استفاده از ماسک در طول بافت
				- رعایت زمان استراحت استاندارد در طول بافت (هر ۱ ساعت بافت ۱۰ دقیقه استراحت)
				توجهات زیست محیطی :
				-

	زمان آموزش			عنوان : - انجام مراحل تکمیل خورجین
	جمع	عملی	نظری	
	۳۰	۲۳	۷	
تجهیزات ، ابزار ، مواد مصرفی و منابع آموزشی	دانش ، مهارت ، نگرش ، ایمنی توجهات زیست محیطی مرتبط			
- سوزن چشمه درشت - نخ های تنیده شده رنگی هم رنگ زمینه خورجین - مهره های درشت رنگی - بلور نمک - نخ پود رنگی - کاناوهای رنگی - نوارهای کارت بافی تزئینی - قفل و کلید کوچک - مقوا - قیچی _منابع: جزوه خورجین بافی			۱ ۱ ۱ ۳	دانش : - اجزای مختلف خورجین لازم به دوخت: حلقه برای دینه (گوچی به گویش لری) ، درزهای خورجین ، دستگیره ها، بندینک ها ، ریشه) - شیوه های مختلف دوخت مناسب با قسمت های گوناگون خورجین: ضربدری، یکطرفه، یک در میان حلقه و دستگیره - انواع تزئینات خورجین (منگوله ، نصب مهره ، نصب نوارهای کارت بافی شده و...) - انواع عیوب احتمالی در بافت خورجین
				مهارت : - دوخت درزهای خورجین - دوخت حلقه های دینه - دوخت محکم کاری دهانه خورجین (دستگیره ها) - دوخت ریشه - ساخت منگوله های رنگی - دوخت بندینک (قفل و بست) و تزئینات - رفع عیوب احتمالی در بافت خورجین
				نگرش : - دقت در محکم بودن دوخت ها
				ایمنی و بهداشت : - رعایت اصول ارگونومی
				توجهات زیست محیطی : -

- برگه استاندارد تجهیزات

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	تشت بزرگ		۵ عدد	
۲	ستون برای تاب دادن نخ چله	مهار شده در زمین	۲ ستون	به گونه ای باشد که تحمل فشار زیاد را داشته باشد
۳	دیگ بزرگ برای جوشاندن	بزرگی به میزان نخ هائی که در یک وعده نخ می گردد	۵ عدد	
۴	وسيلهء گرما دهنده (ما نند اجاق گاز	تک شعله با قابلیت تنظیم شعله	۳ عدد	
۵	روپوش کار آموزی	جیب دار با سر آستین های پلاستیکی	۱۵ دست	
۶	جعبه کمک های اولیه	یک سری کامل	۱ عدد	
۷	کپسول آتش نشانی	پودر خشک ۶ کیلویی	۱ عدد	
۸	تخته وایت برد	۱ X ۲ متر	۱ عدد	

توجه :

- تجهیزات برای یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر در نظر گرفته شود

- برگه استاندارد مواد

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	نخ های رنگی	همان نخ های تابیده شده جهت تزئین	از هر رنگ ۵۰ گرم	
۲	مهره های چوبی		۱ بسته	
۳	مهره های رنگی		۱ بسته	
۴	مهره نظر چشم (یا مهره های ساخته شده از نمک رنگ شده)		۵۰ مهره	
۵	نخ محکم چله		۰/۵ کیلو	
۶	نخ های رنگی		از هر رنگ ۳۰۰ گرم	
۷	رنگ های طبیعی	(پوست انار , رناس و ...)	از هر رنگ ۲۵۰ گرم	
۸	نمک		۱ کیلو	
۹	زاج سفید		۱ کیلو	
۱۰	نخ چله	در دوسایز ظریف و ضخیم	از هر سایز ۳ کیلو	
۱۱	ماژیک وایت برد	قرمز ، آبی ، مشکی	از هر کدام ۱ عدد	
۱۲	ماژیک وایت برد			
۱۳	تخته پاک کن	وایت برد	۱ عدد	

توجه :

- مواد به ازاء یک نفر و یک کارگاه به ظرفیت ۱۵ نفر محاسبه شود .

ردیف	نام	مشخصات فنی و دقیق	تعداد	توضیحات
۱	سوزن لحاف دوزی		۱ بسته	
۲	سوزن معمولی		۱ بسته	
۳	قیچی مخصوص پشم چینی		۵ عدد	
۴	پره		۵ عدد	
۵	چوب مناسب ساخت پره	۳ مدل	از هر مدل ۳ عدد	
۶	چوب برای زدن پشم		۵ عدد	
۷	دفعه یا دفتین		۳ عدد	
۸	قلاب یا چاقو		۱ عدد	
۹	چوب زیر سری کوچی دار آماده شده		۱۰ عدد	
۱۰	دوچوب کلاف کردن		۱۰ قطعه	
۱۱	میخ بزرگ یامیله محکم برای بادن داد بیشتر نخ چله		۵ قطعه	
۱۲	نخ چله	پنبه ای	۱۵ کیلو	
۱۳	نخ چلهء تاییده شده		۳ کیلو	
۱۴	کفگیر بزرگ	دسته چوبی	۵ عدد	
۱۵	پیمانه	مدرج	۵ عدد	
۱۶	میخ ضخیم و بلند	در صورت نصب دار به صورت افقی	۲۰ عدد	
۱۷	چوب (نیره)	بلندی ۱/۵ برابر عرض خورجین قبل از دوخت	۲ عدد	
۱۸	چوب های کناره	بلندی ۱/۵ برابر بلندی خورجین قبل از دوخت	۲ عدد	
۱۹	چوب کوچی (پیز)	۱۰ سانت بیشتر از عرض دار	۲ عدد	
۲۰	چوب زیر سری کوچی	۱۰×۴×۴	۱۰ عدد	
۲۱	مهار یا (پشت پیز)	۱۰ سانت بیشتر از عرض کوچی	۲ عدد	
۲۲	بندلباس خشک کنی	پلاستیکی	۳ متر	

توجه: - ابزار به ازاء هر سه نفر محاسبه شود.

- منابع و نرم افزار های آموزشی (اصلی مورد استفاده در تدوین و آموزش استاندارد)

ردیف	عنوان منبع یا نرم افزار	مؤلف	مترجم	سال نشر	محل نشر	ناشر یا تولید کننده
۱	جزوه خورجین بافی	ناهید عطائیان				

- سایر منابع و محتواهای آموزشی (پیشنهادی گروه تدوین استاندارد) علاوه بر منابع اصلی

ردیف	نام کتاب یا جزوه	سال نشر	مؤلف / مؤلفین	مترجم / مترجمین	محل نشر	ناشر	توضیحات
۱	ریسندگی الیاف بلند جلد اول ریسندگی پشمی	۱۳۷۸	مهندس منصور منصور		اصفهان	نشر آشنا	
۲	صنعت چاپ	۱۳۸۸ چاپ سوم	هوشنگ دانشور		تهران	سازمان جغرافیائی نیروهای مسلح	
۳	شناخت گلیم و گلیم مانند های ایران	۱۳۸۹	دکتر حسین یاوری		تهران	انتشارات آذر	
۴	نگرشی بر تحولات صنایع دستی در جهان	چاپ چهارم 1386	حسین یاوری فروهر نورماه		تهران	سوره مهر	
۵	شناخت صنایع دستی ایران	۱۳۸۹	حسین یاوری		تهران	مهکامه	
6	ایتن عناصر رنگ		یوهانس ایتن	بهروز زاله دوست	تهران	انتشارات عفاف	

فهرست سایت های قابل استفاده در آموزش استاندارد

ردیف	عنوان
1	www.triballrugs.net/kilim_gabbeg/khorjuns/antique-saddle-bag-khorjun
2	www.pongobongo.com/JBOC390.htm
3	www.persiancarpetguide.com/sw-asia/Rugs/Uzbek/Uzv992.htm
4	www.azzerbaijanrugs.com/arfp-galleries-browse_by_design_baku_bags.htm
5	www.spongobongo.com/ns/rb9984.htm
6	www.azerbaijanrugs.com/or/kazak_khurjun.htm
7	www.tribalrugs.net/kilim_gabbeh/catalog/rugs-origin/sirjan-kerman
8	www.persiancarpetguide.com/sw-asia/Rugs/Persian/Qashqai/Qash9998.htm
9	www.turkotek.com/mini_salon_00010/salon.html
10	